

TOTO! JE TLAČOVÁ SPRÁVA

15. november 2022, Bratislava

výstava —

SRANDIČKY, SRANDIČKY

Miroslav Cipár, Alojz Klimo, Peter Klúčik, Jan Meisner, Svetozár Mydlo, Božena Plocháčňová, Ivan Popovič, Teodor Schnitzer, Viliam Weisskopf

Kurátori výstavy: tím TOTO! je galéria

dátum —

otvorenie výstavy – štvrtok 24. 11. 2022 o 18.00 hod.

miesto —

TOTO! je galéria, Moskovská ul. 29 v Bratislave

Srandičky, srandičky... niekedy sa objavia v knižkách a vyzerajú, akoby nám naschvál chceli roztiahnuť ústa od ucha k uchu. Ilustrácie, ale že vtipné. Dopĺňajú texty, navodzujú atmosféru, dodávajú chuť čítať ďalej. A niekedy k tým textom stavajú „ďalšie poschodie“ významu.

Nestačí len mať nápad.

Vtip zašifrovaný v ilustrácii, ktorý čitateľa či čitateľku prekvapí pointou, ktorý ich v hlave poštekľí tak, akoby ich štekľil pod pazuchami, čiže do chechotu, si vyžaduje kresliarsku virtuozitu. Vedieť ako, čo a kde umiestniť aj štylizovať, kde nechať hovoriť len gesto, kde k nemu naopak pripnúť význam vo forme odkazu či kúska textu. Niečo zvýrazniť, niečo skryť, nájsť ten správny tlakový bod. A ešte musí aj byť ľahký, zrozumiteľný na prvý pohľad. Vysvetľovaný vtip by predsa nebol vtipom.

Koniec koncov, o dobrom kreslenom humore hovoril kedysi aj Kornel Foldvári: „Čím bujarejšie hulákame a ujúkame, tým menej kohosi rozosmejeme. Nanajvýš vyvoláme pocit trápnosti. Humor, ešte aj ten najdrsnejší, je plachý. Prichádza ticho a zaiskrí až oveľa hlbšie – keď sa dotkne našich predstáv. Ak máte kohosi rozosmiať, dávajte svoje úsilie striebornou lyžičkou, a nie lopatou.“

Niekedy sú smiešne samotné scény na obraze. Alebo už pohľad na postavu – na to ako stojí, ako padá, ako kráča, ako sa tvári – v nás vyvoláva smiech. A inokedy je to situačné, nič samostatne smiešne nie je, ale pokope je to dopopuku.

Ten dar – rozosmiať – nie je daný každému ilustrátorovi či ilustrátorke. A tak sme vybrali citlivo. Na stenách galérie neuvídite prvoplánové fóry. Vyberali sme tie, ktoré naozaj reflektovali, dôstojne sekundovali autorom aj autorkám textov, ktoré spájali knižné dielo s realiami vtedajšej doby.

Tak prídte a zasmejte sa na dobrých ilustráciách s nami!

Stojí za to ich vidieť!

Od 24. 11. 2022 do 26. 1. 2023 v TOTO! je galéria na Moskovskej 29 v Bratislave.

Výstavu z verejných zdrojov podporil **Fond na podporu umenia**.

V spolupráci so Slovenským centrom dizajnu – **Slovenské múzeum dizajnu**.

TOTO! kultúrne ihrisko, o.z.

Dunajská 35, 811 08 Bratislava

Mária Rojko: 0907 | 282 944 — maria.rojko@gmail.com

Ida Želinská: 0903 | 373 428 — zelinska.ida@gmail.com

Miloš Kopták: 0907 | 706 081 — koptakmilos@gmail.com

TOTO! je galéria

Moskovská 29, 811 08 Bratislava

Ut — Str: 15:00 — 19:00 hod.

Štv: 9:00 — 12:30 | 13:30 — 16:00

alebo na zvanie | dobrovoľné vstupné

Miroslav Cipár

študoval na Vysokej škole pedagogickej a potom na Vysokej škole výtvarných umení v ateliéroch Vincenta Hložníka a Petra Matejku. Ilustroval kľúčové diela Márie Ďuríčkovej *Biela kňazná* a *Dunajská kráľovná*, poéziu pre deti od Ľubomíra Feldeka *Hra pre tvoje modré oči*, *Päťkrát Botafogo* a *Lapajova šlapaj*, aj ďalších autorov v 70. a 80. rokoch minulého storočia. Opakovane boli jeho knihy ocenené na Bienále ilustrácii Bratislava či v súťaži Najkrajšia kniha roka.

Alojz Klimo

v rokoch 1941 – 1945 študoval na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave na oddelení kreslenia a maľovania u prof. Maximiliána Schurmanna a Gustáva Mallého, od 1945 na Vysokej škole umeleckého priemyslu v Prahe. Nebol len ilustrátorom, venoval sa maľbe, grafike aj monumentálnej tvorbe a tvorbe priestorových objektov a hračiek. Ilustroval takmer dvadsať kníh a leporel pre detského čitateľa, napr. *Čačky hračky* Kristy Bendovej, či *Kráľ času* Boženy Němcovej.

Peter Klúčik

po ukončení Strednej školy umeleckého priemyslu absolvoval aj Vysokú školu výtvarných umení v ateliéri Albína Brunovského. Ilustroval viac než dvadsať najmä detských kníh – napríklad *Pišťáčka* Dušana Duška či *Dobrodružstvo pána Tragáčika* Zbygniewa Nienackeho – a je držiteľom mnohých ocenení: opakovane získal cenu za najkrajšiu knihu roka, ale aj Cenu Ľudovíta Fullu, je zapísaný aj na Čestnej listine IBBY. Po roku 1991 prestal ilustrovať, v súčasnosti sa venuje najmä voľnej tvorbe – maľbe a grafike.

Jan Meisner

v rokoch 1960 – 1967 študoval na Vysokej škole umeleckého priemyslu v Prahe u profesora Antonína Strnadela. V roku 1990 bol vedúcim volebnej kampane Verejnosti proti násiliu a spoluautorom jej grafickej podoby. Pracoval v širokom spektre disciplín grafického dizajnu. Vytvoril asi štyristo knižných obálok, ilustroval asi dvadsať kníh. Stále inklinuje k ilustračnému prejavu voľne kresleného písma aj čisto typografickým vyjadrovacím prostriedkom.

Svetozár Mydlo

získal stredoškolské vzdelanie na Strednej škole úžitkového výtvarníctva v Bratislave, akademický titul na Vysokej škole výtvarných umení. Dokonca aj v rámci povinnej vojenskej služby sa uplatnil v armádnom výtvarnom štúdiu. Od polovice 70. rokov pracoval vo vydavateľstve Mladé letá a vyprofiloval sa na vyhľadávaného ilustrátora detských kníh. Jeho obrázky dotvárali napríklad aj diela Jozefa Pavloviča, Tomáša Janovica či Miroslava Válka a mnohých ďalších.

Božena Plocháčňová

vyrástla v Prahe na Vinohradoch, študovala na Štátnej grafickej škole. Keď sa vydala za slovenského výtvarníka Antona Hajdučíka (mimočodom, dlho sa podpisovala Hajdučíková alebo Plocháčňová-Hajdučíková), odišla s ním do Bratislavy. Od roku 1952 až do jeho zániku v 90. rokoch pôsobila v humoristickom časopise *Roháč*, pre ktorý vytvorila dnes už kultový seriál stripov *Bill a Mary*. Rovnako však ilustrovala detské časopisy *Včielka*, *Zornička* aj *Slniečko*. Vytvárala titulky a kreslené skeče pre Slovenskú televíziu.

Ivan Popovič

sa narodil v Bánovciach nad Ondavou, no vyrastal v Hniezdnom, do školy chodil v Kežmarku. Už v detstve inklinoval ku kresleniu, pričom ako trinásťročný dostal svoj prvý honorár za novinovú kresbu a ako šesťnásťročný v Česku po prvýkrát vystavoval. Začiatkom roku 1963 sa zamestnal ako výtvarný redaktor mládežníckeho vydavateľstva Smena. O tri roky neskôr sa rozhodol zanechať aj toto pôsobisko a svoj talent ďalej rozvíjal už len ako slobodný umelec na voľnej nohe. Vytvoril niekoľko autorských kníh.

Teodor Schnitzer

V rokoch 1953 až 1959 študoval VŠVU v oddelení voľnej grafiky a knižnej ilustrácie u Vincenta Hložníka. Od roku 1961 sa začal venovať typografii, grafickému dizajnu a ilustrácii. Ilustroval viac ako 116 kníh, časť z nich priamo pre vydavateľstvá v Maďarsku a Rumunsku. Najčastejšie (a najistejšie) sa pohyboval v tzv. „low-brow“ žánroch, v dobrodružných príbehoch divokého Západu, v rodokapsoch s mäkkou väzbou. Svoje diela tvoril precízne: s poznaním reálií ľudského, aj zvieracieho tela, ako aj historického kontextu. Najčastejšie pracoval zložitou technikou nitrotmelu a škrabanej štetecokresby — vyškrabávanie deja priamo do papiera, potiahnutého čiernou farbou — ktorou vytvoril zvláštny efekt plnosti, hmoty. Dynamiku, napätie, vtiachnutie do deja, vytvárala špecifická štylizácia postáv, keď umožnil, aby sa na ne čitateľ mohol pozerieť „zhora“.

Viliam Weisskopf

sa narodil v Červenom Kostelci, po maturite začal študovať na Vysokej škole grafiky a knižného umenia v Lipsku. Po vojne pracoval ako grafik a výtvarný redaktor. Upravoval časopis *Domov a svet*, *Dnešné Slovensko* a *Let*. Spolupracoval s týždenníkom *Slobodný rozhlas*. Kreslil do časopisu *Šidlo*, ktorý komunisti v marci 1948 zakázali, potom sa stal kmeňovým spolupracovníkom týždenníka *Roháč*. Ilustroval napríklad knihy Ladislava Mňačka, Petra Karvaša alebo Rudolfa Fabryho.

TOTO! je taká galéria, v ktorej sú vystavené ilustrácie – obrázky, ktoré si pamätáme z knižiek, čo sme čítali ako deti, aj z tých, čo si teraz čítame so svojimi deťmi. Ilustrátorov, čo ich namaľovali, však často ani nepoznáme: veď koho by napadlo hľadať niekde na konci knihy meno napísané drobnými písmenkami. A tak nám často uniká, aká je slovenská ilustrátorská tradícia úžasná. A aj to, že ilustrácia je také isté umelecké dielo ako obraz či grafika. Zaslúži si visieť v galérii. Alebo u vás doma. Nech sa páči, vstúpte: www.totojegaleria.sk.
